„ASOCIAȚIUNIA" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { În România: 3 lei / În străinătate: 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. ⅄. T. No. 120.288/932

Nr. 189 Vineri 15 Iulie 1938
14 Pagini

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

PIEȚE VOLANTE

Experiența celor două zile de aplicare a măsurilor de ordine luate de ministerul de interne pe piețele Capitalei și ale principalelor centre municipale din țară au înfederat încă odată, pe deoparte, rezistența celor îndulciți la câștiguri anormale și comode pe seama populației consumatoare, iar, pe de alta, slaba eficacitate a măsurilor administrative atunci când vin să reglementeze treburi și interese din sectorul economic.

Măsurile au vizat pentru moment numai desfacerea pâinei, cărnii și zarzavaturilor.

Rezultate mulțumitoare n'au dat, însă, decât măsurile privitoare la desfacerea pâinii negre. Cu rare excepții, brutarii au respectat dispozițiile autorității, vânzând pâinea neagră cu 6 lei, la greutatea de 850 gr. și în cantitatea cerută de consumul obicinuit.

Măcelarii însă s'au dovedit mai îndărătnici. Ca prin farmec, Luni și Marți, carnea de vacă s'a rărit pe piețele Capitalei și când se găsea, ea era etichitată de calitatea I, deși corespundea calității a II-a, sau era vândută drept carne de mânzat cu 32 lei kgr. (în loc de 28 sau 23). Oasele, firește, participau în mai mare proporție ca de obicei la complectarea greutății, iar pentru carnea tocată, măcelarii au inventat un mijloc ad-hoc de compensație: taxa pentru tocat — 2 lei de kgr.

In schimb, măcelăriile au abundat în aceste două zile de carne de viței și porc, care, precum se știe, nu sunt supuse regimului de prețuri maximale.

Prețurile la zarzavaturi au fost, e adevărat, ceva mai scăzute, dar rezultatul se datorește mai mult sezonului înaintat și timpului prielnic, care, grăbind maturizarea produselor, au făcut să abunde oferta și deci să forțeze scăderea prețurilor, copleșind și dejucând astfel, ușor aranjamentele speculative ale acaparatorilor, posibile numai la o producție redusă, cum se întâmplă în sezonul trufandalelor.

Dar și în desfacerea zarzavaturilor, trebue să reținem faptul caracteristic, că cele mai ieftine și mai bine aprovizionate piețe sunt cele volante — dela Obor, Banu Manta, Puțul lui Crăciun — tocmai pentrucă se lasă acces liber aci producătorilor și primilor revânzători, cari determină ei cursul prețurilor generalizându-l la toți ceilalți negustori. Dacă vom compara, de ex., prețurile zilei pe piața Banu Manta și pe piața Parcul Domeniilor, vom găsi o diferență de 100% și chiar mai mult între prețurile lor, deși nu se găsesc la prea mare depărtare una de alta. Diferența se datorește tocmai împrejurării că la Banu Manta e piață volantă, care oferă marfa direct prin producători sau măcar prin primii revânzători. Aceleași prețuri convenabile a cunoscut până acum doi ani și piața Parcul Domeniilor, când autoritatea comunală permitea grădinarilor să-și vândă marfa la căruțe, înșirate pe spațiul destul de mare, din preajma actualelor hale. De când s'a interzis însă accesul producătorilor pe această piață, s'a întronat aci cea mai nerușinată speculă: prețurile cele mai ridicate și marfa cea mai proastă.

Nici prezența așa zișilor controlori municipali, nici poliția, nici repetatele plângeri și intervențiuni ale populației n'au reușit să schimbe situația.

Singura măsură dovedită că poate veni de hac recalcitranților este punerea în coastă a unei concurențe normative. Sistemul piețelor volante, cu un anumit orariu (până la 10 dimineața, de ex.) îndeplinește în chip ideal această funcțiune.

Deci toate sforțările trebue să meargă în direcția înmulțirii piețelor volante, adică în direcția înlesnirii contactului direct între producător și consumator. E o măsură naturală, care înlesnește un proces economic normal și tocmai de accea duce la rezultate matematice.

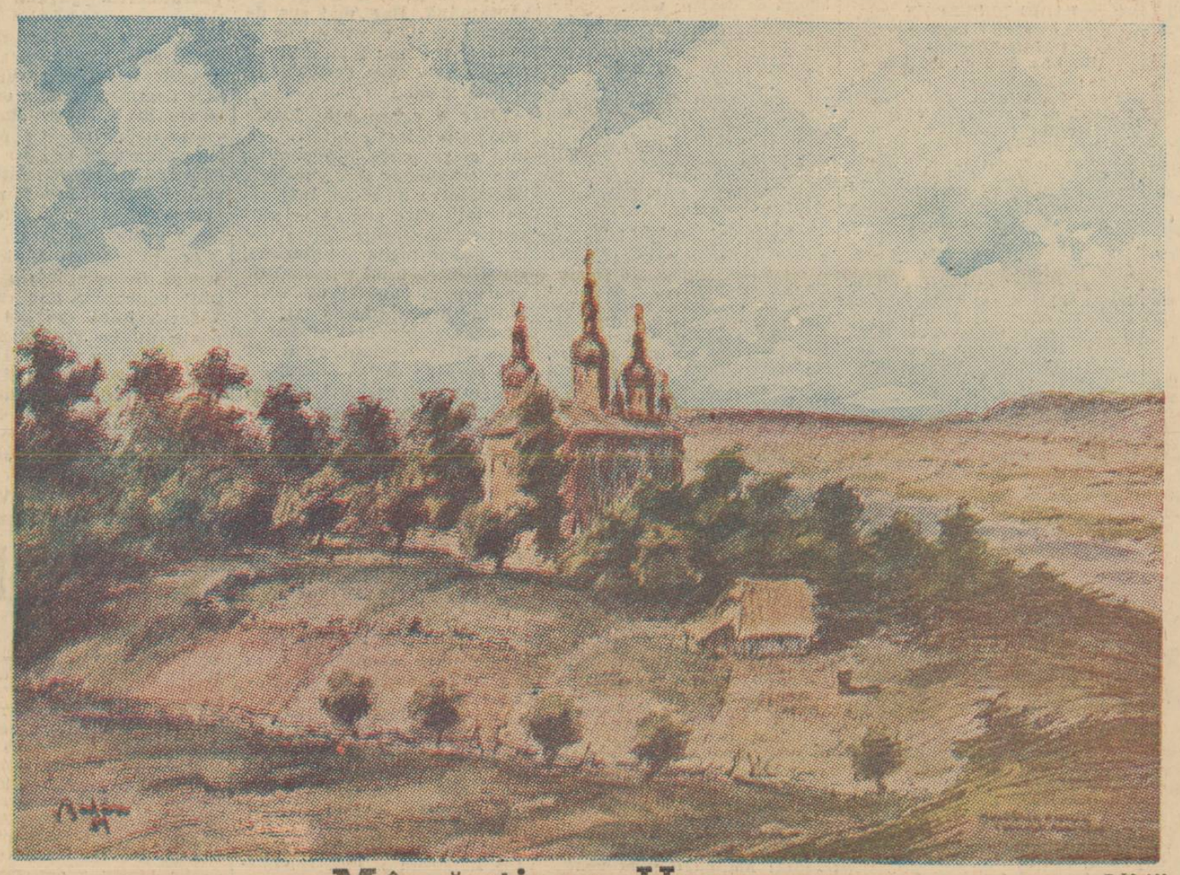

Mânăstirea Horecea
(Jud. Cernăuți)

BĂLAN

14 IULIE

de GR. TRANCU IAȘI

14 Iulie.

Zi evocatoare a Frantei revoluționare și mereu identică cu ea însăși.

Revoluția franceză este un bloc.

Aceasta este concepția reală și în acelaș timp oficială asupra acestui eveniment, menit să perpetueze contribuția poporului francez la progresul omenirii.

S'a spus că revoluțiile sunt locomotivele istoriei.

Nimic mai adevărat decât această afirmație confirmată atât de strălucit de marea revoluție franceză.

Franța a făcut într'un secol trei revoluții, dar ea a rămas mereu aceiași.

Spiritul de inovare și tradiția s'au îmbinat în mod fericit. Ce exemplu mai frumos decât faptul că anul trecut, sub un regim de front popular, s'a inaugurat măreața Catedrală dela Lyssieux.

Zilele acestea s'a vestit lumii că la Reims, cetatea încoronării regilor Franței, s'a inaugurat Catedrala martiră, reconstituită.

In cele omenești, coincidența ne pune pe gânduri.

Aceeași țară serbează astăzi aniversarea celei mai mari transformări social-politice ale timpurilor de față.

Atunci s'a afirmat primatul persoanei umane.

Cu câteva zile în urmă, la Reims, legatul Papei, Cardinalul Suhard afirmă:

„Luați aminte că Franța este „mesagera libertății, isvor al „păcii. Dar în ce se concentrează oare această libertate? În „primatul persoanei omenești".

Apoi a terminat afirmând că:

„Pietrele catedralei nu cer „răzbunare, ci strigă aleluia pentru reînvierea ei".

Sinteză ideală precomizată și de marele francez Gambetta.

— „Allez dans vos temples! „Croyez, affirmez, priez!" Ce „que je demande, c'est la liber„té, une liberté égale pour vous „et pour moi, pour ma philo„sophie comme pour votre reli„gion".

Comunitatea de idealuri simbolizează Franța unită.

Franța e puternică prin forța sa reală, dar mai mult prin faptul că în momentele critice apar marii ei salvatori.

Idealurile pentru care poporul francez a sângerat și a scris cea mai grandioasă epopee a timpurilor moderne, n'au rămas în faza abstracțiilor, ci au intrat în viața popoarelor civilizate.

Lupta pe care poporul francez a dus-o n'a rămas fără rezultate.

(Continuare in pag. 2-a)

Ştiinţa şi războiul

de I. VION

OXO

Pretutindeni organizarea apărării contra atacurilor aero-chimice a luat o dezvoltare extraordinară și cititorii noștri au putut vedea, deunăzi, în ziarul nostru, precizarea că în Londra în afară de 9 milioane de măști de rezervă, în afară de măști pentru cai, se fac încercări de a se fabrica măști speciale pentru a asigura viața ...vacilor în eventualitatea unui atac.

La Paris, în sala Iena, s'a organizat o expoziție a mijloacelor de organizare metodică a apărării pasive, în mijlocul unei colectivități: aparate de alarmă, răspândire de gaze nocive, de protecție individuală și colectivă, mijloace de dezinfecțiune și de ajutorarea accidentaților, etc.

Comentând utilitatea acestei expoziții de preparative, publicistul francez Jacques Montloye scrie:

„A prevedea nu înseamnă a utiliza. Prevederea nu înseamnă amenințarea. Nu înseamnă că dorești războiul gazelor, pregătindu-te să fii gata. Mai bine e să ai un refugiu și să nu te servești niciodată de el, decât să n'ai și să pieri."

In această materie sunt pregătiri pe cari oficialitatea trebue să le țină în cel mai strict secret, și altele cari trebuesc a fi cât mai cunoscute spre a crea o participare efectivă a mulțimei la propria sa apărare.

Războiul aero-chimic formează partea cea mai gravă a războiului modern și de aceia conducătorii tuturor țărilor au pregătit toate mijloacele spre a pune și populația civilă la adăpost de atacurile vrăjmașe.

Noile descoperiri sunt într'adevăr atât de îngrozitoare încât nu se pot compara nici pe departe cu cele întrebuințate la sfârșitul marelui război.

Colonelul german Boelcke scria în această privință:

„Consecințele accesorii pe cari un atac cu gaze le poate provoca într'un oraș cu populația deasă: panică, cele mai îngrozitoare forme ale bolilor de plămâni, teroare latentă, forme multiple de otrăvire, efecte capabile să se prelungească zile și săptămâni chiar, ale unora din gaze, toate acestea reprezintă elemente cari nu vor întârzia de a produce catastrofe pe cari imaginația este în neputință de a le descrie".

In cartea de curând apărută „If war Comes" maiorii din armata americană Fielding Eliot și R. Ernest Dupuy arată pe larg, tehnicește, care ar fi situația tuturor fronturilor „dacă războiul ar isbucni"...

In capitolul special referitor la gaze autorii scriu între altele:

„Trebue tone de materie toxică spre a obține o concentrare mortală pe o suprafață considerabilă, fie a New-Yorkului, Londrei, Parisului ori Berlinului.

„Inchipuindu-ne că s'ar întrebuința un gaz volatil și foarte toxic, cum e fosgenul, n'ar trebui mai puțin de 80 de tone, spre a obține o concentrare de 1 la 10.000 pe o suprafață de 12 kilometri pătrați și pe o înălțime de 10 metri. Această concentrare n'ar fi mortală decât dacă ea este respirată de o persoană, neprotejată, timp de o oră.

„Dar trebue să amintim că gazul nepersistent se risipește repede, chiar când nu e vânt. Este indiscutabil că foarte mulți inși surprinși în afară vor fi atinși, dar enorma majoritate a populației va putea să se salveze, în mod simplu, închizându-se, la prima amenințare, într'o cameră obicinuită, ale cărei uși, ferestre și conducte de aerisire vor fi astupate până ce gazul se va răspândi.

„Intr'un oraș european unde măștile au fost distribuite în masse și fiecare va fi instruit de ceace trebue să facă, numărul de persoane a-

(Continuare in pag. 2-a)

NENOROCIRE INTR'O MINĂ

400 LUCRATORI AMEȚIȚI DE AMONIAC

Londra, 12 (Rador). — Aproape 400 de lucrători dela o uzină din apropiere de Blackfriars au fost azi dimineață victimele unor emanații de gaze, produse în urma ruperii unei țevi prin care trecea amoniac.

Au trebuit să fie transportați la spital 30 dintre lucrătorii gazați.

Starea mai multor dintre ei este gravă.

OXO

Raidul aviatorului Hughes

in jurul lumii

In clișeu: sus, îndrăznețul pilot Howard Hughes; apoi, în ordine, dela stânga la dreapta, echipagiul: locot. Thurlow, pilot-navigator; Stoddart, radiotelegrafist; Lund, mecanic, și H. P. Connor, navigator

XXX

TEMERI DESPRE SOARTA UNUI VAS GERMAN

Berlin, 12 (Rador). — Lipsesc orice știri cu privire la soarta vasului școală cu pânze „Amiral Karpfanger" de când acesta a plecat din Australia îndreptându-se spre apele Angliei.

Pe bordul vasului se află 62 de oameni, dintre cari 40 de elevi.

Ultimul mesaj primit era din 1 Iulie. De atunci, vasul școală nu a mai fost zărit de nici un vas.

Cercurile navale se arată foarte îngrijorate de lipsa aceasta îndelungată a oricărei știri despre vasul „Amiral Karpfanger"

D. Roosevelt vrea să candideze a treia oară la prezidenție

New York, 12 (Rador). In cursul zilei de azi, președintele Roosevelt și-a continuat turneul electoral prin Colorado.

Ziarele afirmă că d. Roosevelt ar avea de gând să candideze a treia oară la prezidența republicii.

Această presupunere a ziarelor se întemeează pe faptul că în campania sa electorală, recomandând alegerea partizanilor săi, d. Roosevelt subliniază avantagiile pe care le-ar putea oferi pentru țară în actualele dificultăți prezența oamenilor vechi, cu mare experiență, în conducerea treburilor publice.

Note şi impresii din Italia

Institutul zoologic din Napoli. — Misterele vieței submarine

de R. SEIȘANU

In mijlocul parcului din Napoli, numit *Villa Națională*, mărginit spre mare de splendida *via Carraciolo*, iar spre cartierul, zis al străinilor, de *Riviera di Chiaia*, este faimoasa stațiune zoologică întemeiată de naturalistul german, Dohrn, acum câteva decenii, cu un bogat și interesant *aquarium*.

Această stațiune zoologică, desvoltată și reorganizată de naturaliștii italieni, este una din cele mai importante instituții din lume prin materialul ce cuprinde, prin marile sale laboratoare, care permit studiul viețuitoarelor din adâncimea mărilor și oceanelor, ca și prin bogata sa bibliotecă de specialitate.

Așa se și explică pentru ce ea a servit de model celorlalte stațiuni din străinătate și e cercetată de toți naturaliștii spre a-și completa cunoștințele, sau controla cercetările lor în domeniul atât de puțin cunoscut ai vieței din fundul mărilor și oceanelor.

Dacă fauna dela suprafața apelor mărilor și oceanelor este bine cunoscută, nu tot așa este cunoscută aceea din adâncimea lor. Multe concepții, teorii și legende, au fost înlăturate, prin explorările ce s'au făcut în ultimul timp în regiunile submarine.

Ce poate să fie mai interesantă și instructivă decât o vizită în adâncimele mărilor și oceanelor, dincolo de zona în care pătrund razele solare și se descompun în contact cu massa apelor ce sufăr efectele mișcării valurilor, a curenților și a „mareelor"?

Odinioară circulau multe legende privitoare la adâncimile mărilor și oceanelor. Se credea

(Continuare in pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

Franța şi războiul chino-japonez

de RENE SAIVE

Paris, Iulie.

S'a împlinit un an, de când China și Japonia sunt în război, fără ruptură diplomatică. In aceste douăsprezece luni de ostilități puterile europene au trebuit să facă față, în Extremul Orient, la nenumărate dificultăți, dificultăți provocate de cele mai multe ori de pretențiunile japonezilor. Trebue să notăm — și dealtminteri fiecare o recunoaște — că Franța, și numai Franța a știut să-și salveze în întregime drepturile pe continentul asiatic. Ca să nu citâm decât un exemplu: niciodată concesiunea franceză din Shanghai, nici chiar în clipele cele mai grave — n'a fost violată. Soldații chinezi și soldații japonezi au fost constrânși să o respecte, mulțumită atitudinii energice adoptată din primele zile ale conflictului de autoritățile franceze. Dimpotrivă, concesiunea internațională a trecut, de fapt, sub controlul japonezilor. Franța are tot interesul să persevereze în fermitatea ei, căci în Extremul Orient, mai mult decât oriunde aiurea, ea ar resimți repede dezastruoasele efecte ale unei pierderi de prestigiu. Japonia o acuză că procură material de război Chinei, prelungind astfel ostilitățile. E același argument pe care îl întrebuințează d. Mussolini în ce privește evenimentele din Spania. E adevărat că Franța furnizează material de război lui Ciang-Kai-Sek? Ambasadorul Franței la Tokio a desmințit-o în mod formal. Dar nu înțelegem cum s'ar putea ca astfel de furnizări, — dacă ar exista, — ar putea să îndreptățească protestări din partea Japoniei. Dacă Japonia ar fi fost atacată pe teritoriul ei de către trupe chineze, ea ar găsi, desigur, foarte natural ca să fie aprovizionată cu arme și muniții. De ce n'ar fi tot așa și pentru China? Sunt unele subtilități care se aseamănă mult cu ipocrizia și care, cu greu, vor fi acceptate de publicul francez.

Se crede oare că Franță va putea privi cu indiferență evenimentele din China? Punerea de stăpânire a Japoniei asupra imperiului chinez ar constitui pentru ea o foarte gravă primejdie. Ce-ar deveni Indochina, ce-ar deveni chiar Insulele britanice sub apăsarea acestei enorme puteri? Pofta vine mâncând și Japonezii par să aibă dinții cam lungi. Se presupune, pe de altă parte, — și există motive serioase pentru asta — că Japonia așteaptă să facă din China o bază de plecare pentru viitoarele operații militare împotriva Rusiei. O astfel de perspectivă nu e menită să liniștească temerile puterilor occidentale și, în special, pe ale Franței, care au destulă bătaie de cap ca să mențină pacea, o pace destul de relativă, în Europa.

Oricum ar fi, Franța a fost alarmată de înaintarea japoneză în China și s'a gândit să-și apere posesiunile. Ea a fost silită să ia măsuri de oarecare amploare, a-

(Continuare in pag. 2-a)

Limba noastră

O spovedanie uluitoare

Un domn, care iscălește „C. Titorescu, profesor de limba macedoneană", — e plin de duh corespondentul meu,— îmi scrie: „Și fiindcă te-ai apucat, serios, să purifici... limba românească de toate impuritățile, ia să te văd! dacă ai curaj... să te apuci să alungi cuvântul *„strajă"* care este de origină slavă și tinde să îee locul frumoaselor cuvinte *„sentinela"* (Alexandri!) sau *gardă*? Ia să te văd! curaj! Ce zici? Aud?"

Iată că am curagiu — *curagiu* și nu *curaj*, cum zicem *curagios* și nu *curajos*, *geam* și nu *jam*. Dar sunt pentru *strajă* și nu pentru *sentinelă*, nici pentru *gardă*.

Sentinela, „frumosul cuvânt", vine din latinescul barbar *sentinella*, din *sentina*, fundul corăbiei, unde se adună toate murdăriile. *Sentinator* se numea marinarul însărcinat să vegheze ca *sentina* să fie curată, să curețe murdăriile ce se adună acolo. *Gardă* vine din nemțescul *Warten*, a băga de seamă, a veghea. *Strajă* e de neam slav, dar a căpătat de veacuri cetățenia română. In Biblia din 1688, găsim: „Fiiul omului, *straje te-am* dat casei lui Israil" Eminescu scrie: „Sus în codrii de pe dealuri Luna blândă ține *strajă*".

Ce bine ar face d. Titorescu dacă s'ar apuca întâi să învețe cum se scrie numele lui *Alecsandri*, cu *cs*, nu cu *x*. Chiar „un profesor de limba macedoneană" nu e scutit să știe măcar atât.

Am în față *Revista Clasică*. Se vorbește de Horațiu. Intorc paginele. Dau peste un articol scris de un profesor universitar. Dornic să știu ce crede un profesor dela facultatea noastră de litere despre poetul latin, citesc și cu cât citesc nu-mi vine să cred ochilor.

E o spovedanie mișcătoare. Profesorul a citit pe Horațiu acum „douăzeci, treizeci de ani", la o vârstă mai înaintată și mult după ce a fost profesor.

Fericita întâmplare s'a petrecut într'o vară, la Rucăr, unde, „în mijlocul naturii", suit pe o „ulucă", profesorul „luase obiceiul de a ceti pe Horațiu", cu „juxta". Fiindcă la școală, zice el, „se traduc câteva ode dela începutul cărții *întâi* și apoi se sare la *Ars Poetica*, una din cele mai plicticoase (!) *satire (Epistola ad Pisones* e o satiră?) ale lui Horațiu. Așa cel puțin am făcut eu pe acest poet în liceu. Așa se face că l-am descoperit la vârsta de peste patruzeci de ani pe meleagurile Rucărului".

Și profesorul urmează:

„Nu pot sfârși.... fără să nu scot o învățătură pentru școala noastră. Infundați în reguli gramaticale și sintactice, profesorii noștri le urmăresc până în ultima clasă de liceu *și nu dau voie școlarilor să întrebuințeze juxtele. Mare greșală*... Spiritul limbii nu se dobândește decât cetind des și mult. Dar aceasta nu se poate face de un elev din pricina topicei încurcate a autorilor, care, pe deasupra, fiecare își are limba lui proprie. Elevului îi trebue un ajutor, ca să poată trece dificultățile. *Și acest ajutor nu poate fi decât juxta. Numai cu juxta poți ceti un autor.* Și în loc, încurcându-te în reguli gramaticale, să traduci șase, șapte capitole dintr'o operă, *este neapărat necesar să le dai să cetească, cu juxta, întreaga operă. Dacă n'aș fi avut juxta, nu mai puteam ceti pe Horațiu...*"

Iți stă mintea în loc. Cum se poate ca un profesor să răspândească disprețul pentru gramatică și să preamărească „juxta", cartea școlarilor leneși și nevolnici?

Limba latină, ca și orice limbă, se învață apropiindu-ți cât mai multe cuvinte. Dar trebue să înveți și gramatica, fiindcă ea, și numai ea, îți arată cum se face *corect* legătura între cuvinte.

Școlarul trebue obișnuit să traducă, el, textul latin. In a sa *Gramatica latină*, Salomon Reinach spune: „Am ales exemple simple și limpezi, dar nu le-am tradus decât foarte rar. Un exemplu... e o mică versiune, folosul căreia elevul nu trebue să-l piardă. Lămurirea unei fraze latinești, *prinsă fără muncă, fără bătaie de cap, NU-I E DE NICI UN FOLOS.* Deși toți autorii de gramatice, publicate în Franța, s'au crezut datori să traducă exemplele lor, n'am stat pe gânduri să las acest obicei, pe care îl resping gramaticele germane, chiar cele mai elementare".

„Ajutorul" elevului, ca să treacă „dificultățile" nu e „juxta". Sunt îndrumările profesorului, gramatica și dicționarul. Școlarul trebue să învețe, pe de rost, regulele gramaticale, pe de rost pildele ce i se dau, pe de rost cât mai multe cuvinte, cu derivatele și compusele lor.

Numai așa poți învăța latinește. Numai așa truda învățăturii tale, făcută la timp, în școală, va fi răsplătită cu plăcerea de a putea citi pe Horațiu fără „juxtă"

Fiecare traducere e, de cele mai multe ori, pentru școlar, o problemă, iar problemă înseamnă cercetare, judecată, dorință de a o deslega. Deprins cu această metodă, care îl învață să cerceteze, să judece, să fie băgător de seamă, ea îi va fi de folos toată viața, orice meserie ar îmbrățișa.

T. PISANI

Dezastrul din jud. Gorj

Publicăm, în corpul ziarului, amănunte asupra uraganului care a bântuit în com. Scoarța, jud. Gorj.
In clișeu se vede un grup de arbori dărâmați de uragan.
(Vezi darea de seamă în corpul ziarului).